

Waarom de VVD-D66-GL-PvdA-elite verliest van PVV-BBB-JA21-SP

Posted on 17 december 2022 by Eduard Bomhoff

Bij opiniepeiler Maurice de Hond zijn de vier verliezers nu gedaald met -21 Kamerzetels, maar de vier winnaars gestegen met 27 zetels. De verliezers hebben hun enorme dreun goeddeels te wijten aan twee fouten: ze laten voortdurend merken dat ze weinig beseffen van de financiële nood van miljoenen landgenoten, en ze roepen voortdurend dat mondiale thema's zoals CO2 en klimaat veel belangrijker zijn dan binnenlandse zorgen.

De vier winnaars hebben twee pluspunten in de ogen van veel kiezers: één, ze spannen zich in voor de Nederlanders die het moeilijker hebben dan de elite in de Randstad (dat doen PVV, BBB, SP), of ze leggen vooral de nadruk op een gezonder bedrijfsklimaat voor iedereen en pleiten voor een pro-business regering met minder onmogelijke regels (JA21).

En twee: ze laten alle vier onmiskenbaar merken dat hun eigen landgenoten op de eerste plaats komen. Natuurlijk is het mooi als Nederland ook kan helpen tegen de *global warming*, maar dan graag op een intelligente manier en niet zo extreem en

met zulke hoge kosten als EU-Commissaris Timmermans voortdurend eist.

Kiezer vinden mondiale thema's minder belangrijk

De verliezers hebben niet gekeken naar een iets eerder onderzoek van De Hond – of het kan ze niet schelen. De Hond vroeg zijn panel naar de tien belangrijkste zorgen van het moment. Zijn uitkomst laat zien dat de mondiale thema's van de verliezers (CO2, stikstof) op plaats 9 en 10 staan van wat de kiezers belangrijk vinden; terwijl dure energie en inflatie plaatsen 1 en 3 innemen. PVV, BBB, JA21 en SP staan dus veel dichterbij de echte prioriteiten van het electoraat.

(Dat binnen de groep van de verliezers nog een verschuiving optreedt van sommige VVD-, CDA- en D66-kiezers naar GL en PvdA zou ik verklaren met de hypothese dat vooral het CDA ten dode gesplitst is: een meerderheid is vertrokken naar BBB of wacht op een mogelijke partij van Omtzigt, maar een minderheid houdt vast aan de CO2- en stikstof-miljarden en schuift op naar GL of PvdA. Dat bij de winnaars de SP wat tegenvalt kwam [hier](#) in *Wynia's Week* al ter discussie.)

Een kapster blijft kapster

Toen de nu op verlies staande *upper-middleclass*-elite studeerde, was hun inkomen als student niet hoger – misschien zelfs lager – dan het budget van werkende jongeren met mbo. Maar al tien jaar later is het inkomen van een afgestudeerde in het wetenschappelijk onderwijs twee keer zo hoog als dat van de gemiddelde mbo'er. Een kapster blijft kapster – als ze tenminste niet wordt ontslagen omdat ze te duur wordt; een assistent-manager wordt in die tien jaar een middle-manager en verdient dan al het dubbele, en later met een beetje geluk een senior manager met nog veel meer inkomen.

Bovendien huwen afgestudeerden steeds vaker een partner die ook heeft gestudeerd, en met zo'n dubbel inkomen kunnen zij hun kinderen alle voordelen bieden van bijles, dure sport, muziek, en verre familievakanties. Zulke elite-families hoefden de thermostaat deze week niet lager te zetten, maar het lijkt erop dat veel stemmers op VVD, D66, GL en, tot haar schande, de PvdA – lees Ronald Plasterk in *De Telegraaf* – geen goed zicht hebben op de thermostaat van de 50 procent van hun landgenoten die het moeten doen met 2400 euro per maand of

minder.

'Allemaal een beetje armer'

Fijn dat de elite-families zich grondig proberen te informeren over de laatste trends in research naar *global warming* en biodiversiteit; jammer dat ze niet aanvoelen dat ieder tv-optreden van minister Jetten of EU-zwaargewicht Timmermans voor de meeste andere Nederlanders steeds dezelfde ondertoon heeft: alles moet wijken voor CO2 en stikstof en daarom 'worden we allemaal een beetje armer' (Sigrid Kaag, minister van Financiën, die het al heeft opgegeven om nog respect te krijgen van haar kleumende landgenoten en meer kans ziet op stijgende bewondering in Davos).

Als de elite voor nieuws en opinies vertrouwt op *NRC*, *Volkscrant*, *Trouw* en *NOS*, dan bevestigen die voortdurend hun al vaststaande meningen: Kaag, Timmermans en Jetten zijn de gidsen om ons te redden van *global warming*, alle economische emigranten mogen de geuzennaam asielzoeker voeren, en iedereen, ook AOW'ers en één-ouder families zonder financiële reserves, moeten offers brengen vanwege CO2 en stikstof. Misschien weten ze niet eens dat er verstandige mensen zijn die over al die drie onderwerpen een fors andere mening zouden kunnen onderbouwen. Ze leven in een beschermde cocon en luisteren liefst naar elkaar.

Harm en Caroline

Ik denk dat de sympathisanten met PVV, BBB, JA21 of SP frequenter de confrontatie aan moeten gaan met de heersende opvattingen van de elite dan andersom. En dat verklaart ook waarom VVD, D66, CDA en PvdA niet inzien dat Rutte-4 geen draagvlak meer heeft buiten de elite. PVV-Kamerlid Harm Beertema (PVV) spreekt en schrijft zijn doordachte kritiek op modieuze onderwijsvernieuwers; hoe veel van hen luisteren zorgvuldig naar hem, laat staan dat ze weten hoe Beertema dertig jaar met veel plezier les gaf aan kinderen van immigranten op een mbo in Rotterdam-Zuid?

Caroline van der Plas (BBB) heeft al van meer dan vijftig boerenfamilies het treurige nieuws moeten ontvangen dat een familielid zich uit wanhoop het leven heeft genomen. Zij weet van het leven op het platteland en gaat intensief met feiten en cijfers in op de soms oppervlakkige Randstad-kritiek op haar positie, maar hoeveel kennis is er andersom in de Grachtengordel over de financiële bedrijfsvoering van

de boeren?

Opnieuw hoogmoed

Uw columnist is dit jaar druk met schrijven over de nieuwe pensioenwet. Wat mij opvalt is dat De Nederlandsche Bank al vijftien jaar meent weg te kunnen komen door het absoluut negeren van alle kritiek, ook al komt die van deskundige insiders uit de pensioenwereld, of van Kamerleden die keer op keer de voor de hand liggende vraag stellen of DNB één ander land kan noemen waar de DNB-aanpak met succes is gevolgd.

Dat DNB zich zo arrogant kan opstellen is voor mij een teken dat de Nederlandse elite overtuigd is van het eigen gelijk (niet altijd wijs, een portie gezonde twijfel is prudenter, maar ok), en dat combineert met minachting van lastposten en andersdenkenden (niet ok).

Ik denk terug aan 2002 toen Ad Melkert zo'n minachtende houding liet blijken jegens Pim Fortuyn, toen Pim de gemeenteraad won in Rotterdam. PvdA-leider Wim Kok had uit zijn vakbondstijd geleerd om zorgvuldig en met respect te luisteren; zijn zelf-beoogde opvolger Melkert was arrogant en wist alles beter. Zelden kwam hoogmoed zo grondig ten val.

Eduard Bomhoff is nog tot begin volgend jaar hoogleraar economie in Kuala Lumpur, Maleisië. Zijn columns over economie en overheidsbeleid – en een enkele keer over zijn persoonlijke belevenissen – verschijnen ook in 2023 weer in Wynia's Week.

Wynia's Week is er twee keer per week, 104 keer per jaar. De lezers, kijkers, luisteraars en donateurs maken dat mogelijk met hun financiële bijdragen – ook in het nieuwe jaar. **Doet u mee?** Hartelijk dank!